

7. 04. 2016

Bukla

Stran/Termin: 38

Naslov: Intervju: Butnskala

Naklada: 30.000,00

Avtor: Jedrt Jež Furlan

Površina/Trajanje: 764,30

Rubrika/Oddaja: INTERVJU

Žanr: INTERVJU

Gesla: PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ, BUTNSKALA



## Intervju: Butnskala

POGOVARJALA SE JE:  
JEDRT JEŽ FURLAN

bukla**plus**

*Od leta 1979, ko sta Marko Derganc - Dergi in Emil Filipičič - File na Radiu Študent objavila radijsko nadaljevanko Butnskala, do prvih objav na kasetah ni minilo veliko časa. Tudi Franci Slak je hitro zaznal fenomen in leta 1985 smo gledali Butnskalo na filmskem traku. Resda brez steklih lisic, pa vendar. Pred dvema letoma je Dergi napisal in narisal strip. Vmes je Butnskala živela svoje življenje, predvsem v spominih vnetih občudovalcev, ki so po kotih domov in barov oživljali like. Da bo sveža predstava uspeh, ne dvomim.*

### Steklene lisice, frotir brisače in konji

Z Markom Dergancem in Emilom Filipičičem, apostoloma Butnskale, smo ob ljubljani srkali tople napitke in klepetali pred premiero predstave, ki je nastala v koprodukciji Slovenskega mladinskega in Prešernovega gledališča Kranj. Najraje bi ju samo poslušala, kako se pogovarjata. Ogravanje na novinarski konferenci je ušlo iz predvidene smeri, ko je Emil Filipičič, med drugim, rekel, da bi bil rad tako popularen dramatik, kot je Peter Prevc športnik. Če bi ga tako brali, kot občudujemo Prevca, potem bi bil bogat. Pa ni. Kar je, ne vem zakaj, sprožilo veliko smeha.

**Bukla: Je torej Butnskala popularnejša od vaju?**

**Filipičič:** Seveda.

**Derganc:** Butnskala ima svoje življenje, jaz pa svoje. Po letu 1979 je dolgo nisem poslušal, nisem mogel, vse sem dal od sebe, ko sva jo snemala. Bila sva kot dva glasbenika, ki se pogovarjata z instrumenti, na isti valovni dolžni sva bila, pa kilometrinno sva imela. Pred Butnskalo sva posnela kar nekaj iger. Z drugim tega ne bi mogel početi. Tako je kot ljubezen, pride, se zgodi in tako, kot se zgodi, tudi mine. Nimaš oblasti nad ljubeznijo. Ko odide, odide, mine.

**Bukla: Te dni vaju novinarji oblegajo. Pred premiero predstave bi vsi radi vedeli, kaj je skrivnost Butnskale, kaj jo je pognalo, kdo je za Butnskalo.**

**Derganc:** Kučan, glej, ravnokar je šel mimo. Zaradi mene tudi Predin, glej ga, tudi on je šel mimo.

**Filipičič:** Tako si zastavila, kakor da boš ravno ti izvedela resnico. Vsi naju to sprašujejo. Pred drugimi skrivava, tebi bova pa povedala. Se strinjam, dajmo priti zadevi do dna.

**Bukla: Vem, naivno in predvidljivo. Zаметki so prav gotovo v radijski igri Vsi sveti. Že tam so se zaletavali v nagrobnike pod budnim očesom župnika. Zakaj sta Vse svete opustila in se lotila Butnskale?**

**Derganc:** Ko sem si kupil magnetofon sva snemala za prijatelje, hotela sva, da bi se intelektualci, umetniki zabavali. Vedno sva vzela neki dogodek, ki je bil realen, in se delala norca. Ne tako, kot to počnejo ažurni humoristi, Evgen Jurič, recimo, ki ga zelo cenim, ampak na absurden, blazen način, nedoumljiv širšim množicam. Takrat so se vsi rezali Jerryju Lewisu in ameriškim »afnguncarjem«. Češki absurдни humor je bil manj znan, nama je pa prav ta bolj ležal. Zato sva se Butnskale lotila zelo realistično, kot se za absurdno zgodbo spodobi.

**Bukla: Skrivnosti torej nista povsem razkrila. Ker je, kot pravita, ni. V vseh intervjujih sta govorila o tem, kako je Butnskala improvizacija, da je nastajala sproti. Ko sem brala strip, se mi je zdela zgodba dosledna in premišljena.**

**Filipičič:** Mogoče sem bil na tiskovki tečen, ko sem začel govoriti o denarju, sem bil tudi sam sebi zopr. Mogoče je pa to Butnskala – preživljanje in preživetje. Imel sem ženo, družino in prav mi je prišla dodatna oddaja in dodaten denar. Dergiju tudi. Videti je, da mora človek ustvarjati, tako je narejen po božji podobi. To, da se je iz dveh likov Kralja in Profesorja razvilo veliko novih likov, je dokaz želje vesolja po nenehnem napredku. Pogled znanstvenike, ki iščejo inteligentna neznana bitja, da bi se od njih nekaj naučili. Vem, da se sliši, kakor da bi bil proti znanju. Nekaj je v človeku, da je znanje strahotno pozitivno, vleče, nas pelje proti nesmrtnosti, proti perfekciji.

**Bukla: Kako pa, File, pišeš zgodbe?**

**Filipičič:** Sokrat je tako razumen, da bi ga najraje objel na daljavo. Upanje v razum daje. Njegovi stavki so logični, dobro zaokroženi. Njegovo spoznanje pa je, da nič ne ve. Pri intuiciji je pa tako, da ne veš, od kod prihaja, vse nekako naj-



Marko Derganc - Dergi, Emil Filipičič - File

Foto: Peter Uhan

deš, ne veš pa, od kod prihaja. Ko poveš celo zgodbo, ne veš nič, ostaneš na nuli. Nič ne napreduješ. Zadnje čase pa mi hodi v misli, da bo nekaj le ostalo za mano. Moja dela. Preživela bodo, dokler jih bodo ljudje jemali v roke, brali, se o tem pogovarjali. Umetnost je ... kot razmnoževanje.

**Bukla: Od kod inspiracija za like? Konkretnih znanih ljudi in situacij se nista lotevala.**

**Filipičič:** Profesor je bil pač kot kateri koli profesor. Fanči, recimo, združuje moja starša. Vsak je moral imeti govorno napako. Ko sem bil na Radiu

Ga - Ga, mi je Sašo Hribar povedal, da je vadil in treniral. Midva nisva. Ko se je lik pojavil, je potem pač moral biti, tudi če se je včasih izgubil. Najprej je bil, recimo, Martinči, potem je postal Velenč in na koncu Valentičič. Tako se je razvijalo, tako sva tudi potem delala. Avtentično je bilo.

**Bukla: Da je bila Butnskala popularna v času predvajanja, sta vedela tudi tako, da so bila javna branja v Škucu razprodana. Hkrati sta postavila še razstavo. Kako je to potekalo?**

**Filipičič:** Sedela sva tam, dobila sva cel Škuc in ugotovila, da morava nekako zapolniti prostor. Marko je prinesel okvirjeno fotografijo samega sebe kot golega dojenčka v pozlačnem debelem okvirju. Potem sva njegove sandale vrgla na sredo prostora in tam so tudi ostali. Na mize sva dala aparata za britje, stara očala, kombinežo od mame, fotografije mojega očeta oficirja, glavnika ... Kupila sva krep papir in smo naredili zavese. Potem je nekdo prinesel fotografije iz Maroka, drugi so prinašali svoje domače predmete. Nobeden ni nič ukradel, vse je bilo na svojih mestih. Skale smo zvezli iz Save, tarče označili s fluorescentnimi flomastri, razporejene so bile po mestu. Te težke skale so pa ukradli.

**Bukla: Radio Ga - Ga pa je na neki način ohranil Butnskalo v etru.**

**Filipičič:** Ko sem začel z liki z Butnskale je Ga - Ga res postal popularen. Ljudje so kar naprej klicali na radio in spraševali kdo nam dovoli delati te neumnosti. »Direktor,« sem jim rekel. Super je bilo.

**Bukla: Oponašanje se je precej razvilo, zdaj je popularno oponašanje politikov, znanih osebnosti. Kaj pa to pove o večšinah, humorju, ironiji?**

**Derganc:** Papagajevstvo je resda zelo razširjeno, ni pa unikatno in ustvarjalno. Poleg tega veliko ljudi še vedno dobro živi. Slovenska pastirska plemena še vedno nimajo posluha za pravi humor, spravi jih v besnilo. To je napad na njihov strah. Kjer je strah, ni humorja. Najbolj zdravilen je obešenjaški humor, ki ga sicer ne razumejo najboljši, ga pa nekako sprejmejo.

**Filipičič:** Internet je leglo sovražnega govora, bolj je popularen kot humor. Ker pa še nikogar niso obsodili, vsaj ne da bi jaz vedel – si lahko vsi dajejo duška. Če si pa star in še vedno besniš, pomeni, da si samega sebe spravil na nivo bebage luciferja.

**Bukla: Je kaj treme pred premiero, sta bdela nad vajami? Vito Taufer je režiral največ tvojih dram.**

**Filipičič:** Ko sva skupaj delala Psiho, sem enkrat prišel pijan na vajo in hotel režirati. Pa je rekel Vito, da naj kar poskusim. Blazno sem imel idej, razlagal sem igralcem, kaj vse bi lahko naredili. Igralci so seveda vedeli, da lahko veliko govorim, ne znam pa nič narediti na odru. No, samega sebe lahko igram. Tako kot Tom Stoppard, sem ga videl v Londonu na odru. Perfektno. Vito pa zna vse. Režirati, igrati vsak instrument, ki ga prime v roke, montirati. V glavnem je pa tiho in tako vse naredi.

**Derganc:** Igranje je rudarsko delo. Nikoli ne bi mogel biti igralec ali stand up komik. Da bi vsak večer ponavljal eno in isto? Ni šans.